

درس دوم

انسان و ناحیه

مقدمه

آنچه در این درس خواهیم خواند:

- الف) چهار مفهوم اصلی**
  - نقش انسان‌ها در ایجاد نواحی مختلف
  - شکل‌دهی نواحی طبیعی به فعالیت‌های انسان‌ها
  - رابطه و کنش متقابل میان نواحی
  - تأثیرگذاری تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها بر نواحی
- ب) سه نکته مهم**
  - تعیین مرز نواحی انسانی، دشوارتر از تعیین مرز نواحی طبیعی است.
  - وسعت نواحی مختلف، متفاوت است.
  - قلمرو نواحی ثابت نیست و ممکن است در طول زمان تغییر کند.
- ت) انواع ناحیه**
  - طبیعی
  - انسانی
  - سیاسی
- ث) تعریف کانون ناحیه و مرزهای ناحیه**

در درس قبل با مفهوم «ناحیه» آشنا شدیم و دریافتیم که سطح زمین را با توجه به عوامل طبیعی یا عوامل انسانی می‌توان ناحیه‌بندی کرد. حال در این درس، به ویژگی‌های رابطه انسان با نواحی می‌پردازیم. در خصوص رابطه انسان با نواحی به چهار نکته مهم می‌توان اشاره کرد:

- 1 انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.
- 2 نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند.
- 3 نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
- 4 نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

حال به توضیح هریک از محورهای یادشده می‌پردازیم:

1) نقش انسان‌ها در ایجاد نواحی

انسان‌ها در هر محیطی که زندگی کنند، تغییراتی را در آن به وجود می‌آورند. آن‌ها شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی را برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی به کار می‌برند؛ در نتیجه 1 نواحی مختلفی را پدید می‌آورند. 2 نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند.

۱- یارمون پاشه دو تا مملوک رو با هم‌رنگه اشتباه کلیم:

الف) رابطه متقابل انسان و محیط. یعنی این‌که انسان‌ها همون‌طور که پر محیط پیرامون خودشون اثر می‌ذارن متقابلاً از اون تأثیر هم می‌پذیرن!

ب) رابطه متقابل محیط‌ها و نواحی یا هم (یعنی یا خودشون. نه با انسان‌ها). به این معنی‌که: نواحی همسایه و هم‌دور، هم بر هم تأثیر می‌ذارن و هم از هم تأثیر می‌پذیرن. اقتدار؟! یا بیشتر بگم!؟

بازار شناور - بانکوک

مثال ۱ بازارهای شناور بانکوک (پایتخت تایلند) که از دیدنی‌های آسیای جنوب شرقی است، در اثر دخالت و دستکاری انسان در محیط ساحلی این ناحیه به وجود آمده است. در این بازارها، دست‌فروشان در قایق‌های چوبی بر روی رودخانه اصلی این شهر، کالاهای خود را برای فروش عرضه می‌کنند. این شیوه خاص فروش کالا، ناحیه تجاری و گردشگری خاصی را برای بازدید گردشگران خارجی ایجاد کرده است.

مثال ۲ در چهل سال اخیر، تهران به مهم‌ترین قطب صنایع مصرفی کشور تبدیل شده است؛ زیرا با ایجاد کارخانه‌های کوچک و بزرگ در امتداد محورهای ارتباطی این شهر، نواحی صنعتی مختلفی شکل گرفته‌اند. با توجه به دو مقاله بالا دوزاریت افتاد انسان‌ها په طوری نواحی رو به وهور میارن!؟

۲) شکل دهی نواحی به فعالیت‌های انسان

در مورد (۱) دیدیم که انسان‌ها در ایجاد نواحی نقش دارند، حال باید ببینیم که محیط‌ها و نواحی جغرافیایی چگونه بر نحوه زندگی و فعالیت انسان‌ها اثر می‌گذارند.

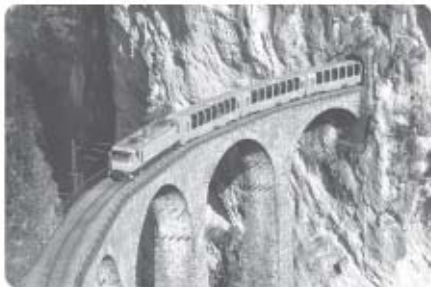
از یک سو، انسان‌ها با پیشرفت در تولید ابزار و فناوری و دانش بر محیط طبیعی غلبه می‌کنند و آن را تحت اختیار خود درمی‌آورند؛ از سوی دیگر، ویژگی‌های هر ناحیه طبیعی همواره زندگی مردم ساکن در آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

استفاده از صفحه‌های خورشیدی - اداره برق سمنان

نکته هر ناحیه با توجه به امتیازات و محدودیت‌های خود، شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چهارچوب آن شرایط دست به اقدام می‌زنند. محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن به چاره‌اندیشی و ابداع ابزارها بپردازند.

مثال ۱ مردم نواحی گرم و خشک یا نواحی بسیار سرد، روش‌های متفاوتی را برای کنترل محیط به کار می‌برند. برای نمونه، در شهر سمنان که تقریباً کویری و گرم و خشک است از پانل خورشیدی برای تولید برق استفاده می‌شود.

احداث تونل و پل برای عبور قطار در ناحیه‌ای کوهستانی و برفگیر - سوئیس

مثال ۲ احداث راه آهن در یک کشور کوهستانی (مثل سوئیس) دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری است که بیشتر اراضی آن پست و جلگه‌ای است.

مثال ۳ در یک کشور ساحلی و جزیره‌ای (مانند فیلیپین) مردم غالباً از طریق صید ماهی و موجودات آبی امرار معاش می‌کنند.

۳) رابطه و کنش متقابل میان نواحی

نواحی مختلف بر روی هم تأثیر می‌گذارند و هر ناحیه روی کره زمین با دیگر نواحی دارای مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است. **نکته** امروزه به ویژه در زمینه مسائل اقتصادی، همه نواحی - حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها - تحت تأثیر سایر نواحی هستند.

مثال ۱ به گفته فائو (سازمان خواروبار جهانی) وقوع خشکسالی در استرالیا و یخ‌بندان در آرژانتین، باعث کاهش تولید غله و در نتیجه گرانی قیمت غلات شد که همین امر، شورش‌ها و تظاهراتی را در سنگال و بورکینافاسو به دنبال داشت.

مثال ۲ در پی افت قیمت غله (به ویژه ذرت و سویا) در بازارهای جهانی، ارزش زمین‌های کشاورزی در ناحیه میدوست واقع در غرب آمریکا کاهش یافت و کشاورزان، بدهکار و ناراضی شدند. بپاره‌ها!!

می‌دونم این‌که بگم بیمان کیوتو مربوط به تلاش کشورها برای کاهش مسور گازهای گلخانه‌ای به هو هست، هیچ ربطی به هیچ‌جا نداره! اما چون تو کتاب اومه بود، منم گفتم! حالا شاید به روزی به پایی به دردت فوردا! شایدم نفوردا!!

۴) تأثیرپذیری نواحی از تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها

نواحی فقط تحت تأثیر روابط خودبه‌خودی انسان‌ها و محیط طبیعی نیستند، بلکه حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند. برای نمونه، برنامه‌ریزی یا تصمیمات یک دولت برای ایجاد نواحی گردشگری، پارک‌های ملی یا صنعتی، توسعه کشاورزی، انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه به ناحیه دیگر، وقوع جنگ و نظایر آن می‌تواند موجب **۱) حفظ**، **۲) تغییر** یا **۳) تخریب** نواحی طبیعی و انسانی شود.

مثال ۱) دولت امارات متحده عربی با ساختن جزایر مصنوعی با کاربری‌های مسکونی، تفریحی و تجاری در آب‌های خلیج فارس، نواحی جدیدی را در منطقه ایجاد کرده است. حالا به‌طوری این اقدام امارات بر محیط تأثیر گذاشته؟! این طوری، برای ساخت این جزایر لازم است تا حجم وسیعی از سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده شود که این خاکبرداری و گل‌آلود شدن وسیع آب‌ها به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی این ناحیه آسیب رسانده است که قطعاً پیامدهای نامطلوب دیگری نیز در پی خواهد داشت.

مثال ۲) در چند سال اخیر، اقدام دولت میانمار (برمه) در کشتار مسلمانان و به آتش کشیدن خانه‌های آن‌ها توسط فرقه بودایی افراطی این کشور، موجی از اعتراضات را در پی داشته است. مطابق تصمیم این دولت: مسلمانان، شهروند این کشور محسوب نمی‌شوند و حق ساختن مسجد را ندارند. با پاکسازی قومی در این کشور، بسیاری از مسلمانان این ناحیه با مهاجرت به مرزهای بنگلادش، درخواست پناهندگی به این کشور را نموده‌اند.

کانون ناحیه، مرزهای ناحیه

هر ناحیه جغرافیایی دارای یک کانون یا مرکز است.

تعریف کانون (مرکز) ناحیه: جایی که عوامل وحدت، همگونی و هماهنگی ناحیه در آن بیشتر به چشم می‌خورد.

اگر از کانون یا مرکز یک ناحیه، به طرف مرزهای آن ناحیه حرکت کنیم، به تدریج از ویژگی‌های همگون آن ناحیه کاسته می‌شود؛ تا این‌که سرانجام، این عوامل وحدت و تجانس در مجاورت با ناحیه دیگر کاملاً ناپدید می‌شوند.

مثال در کانون یک ناحیه صنعتی، انبوهی از کارخانه‌ها وجود دارد. حال اگر از کانون این ناحیه صنعتی به طرف مرزهای آن و نواحی مجاور حرکت کنیم، به تدریج از تمرکز و تعداد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها کاسته می‌شود تا این‌که در ناحیه مجاور، دیگر اثری از آن‌ها مشاهده نمی‌شود. در خصوص زیست‌بوم‌ها و نواحی زیستی، کانون ناحیه و مرزهای آن به خوبی قابل تشخیص هستند. برای مثال: ساوان، یک ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقا است؛ یعنی وقتی از جنگل‌های استوایی عبور کنیم، به ناحیه ساوان می‌رسیم و با طی کردن این ناحیه به صحرای بزرگ آفریقا (بیابان) خواهیم رسید. در قسمتی از ساوان که در مجاورت جنگل‌های استوایی قرار دارد، بارندگی نسبتاً زیاد است اما هرچه در این ناحیه به طرف بیابان صحرا حرکت کنیم، به تدریج با کاهش بارندگی، علف‌های ساوان، کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند تا این‌که کم‌کم به مراتع مداری - دارای علفزارهای کوتاه‌قد - تبدیل می‌شوند. این مراتع در حاشیه و مجاورت صحرا، به شکل استپ‌های بیابانی دیده می‌شوند.

به مثال درلگه که چون شکش بزرگه و در مصرف کاغذ اسراف می‌شه نمی‌یاریمش! فقط این رو بدون که در آمریکا، مردم انگلیسی صحبت می‌کنند و زبان مردم مکزیک هم اسپانیایی هست لها در مرز این دو کشور، زبان انگلیسی و اسپانیایی هر دو رایج است!

نکات تکمیلی در مورد نواحی

الف) تعیین مرزهای نواحی کار دشواری است.

تعیین مرز نواحی در نواحی طبیعی مثل نواحی خاک یا زیست‌بوم‌ها، آسان‌تر و در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی یا قومی، دشوارتر است؛ زیرا قاک و درخت و کوه و دریا و ... مثل انسان‌ها با تدارک که می‌از این‌ها به اون‌ها برن، مثل بیه فوب دست به سینه سر های فودشون نشستن، پس می‌شه دورشون فط کشید و مرز نواحی طبیعی رو به آسونی تعیین کرد، اما نمون از آرمیزاد! از این هوبود دو یا! هر روز از به پای سر در میاره! پس چون انسان‌ها دائم در رفعت و آمد هستن و به پا بند نمی‌شن! تعیین مرز نواحی انسانی دشوار تره! گرفتی چی شد؟!

ب) قلمرو و وسعت نواحی متفاوت است.

یک ناحیه ممکن است فقط بخشی از یک شهر یا یک استان یا حتی یک روستا باشد، در حالی که برخی نواحی آن‌چنان وسیع هستند که می‌توانند سرزمین چند کشور را در بر بگیرند و دارای مقیاسی جهانی باشند.

پ) مرزهای نواحی قابل تغییرند.

با فعالیت‌های انسان یا در اثر عوامل طبیعی، ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن، کم یا زیاد شود.

مثال) مهاجرت روستاییان به شهرها یا وقوع خشکسالی می‌تواند از وسعت یک ناحیه کشاورزی بکاهد یا آن ناحیه را کاملاً به ناحیه‌ای غیرقابل کشاورزی تبدیل کند.

دو نتیجه مهم از مباحث مربوط به ناحیه‌بندی

- مرزهای سیاسی و اداری، بر مبنای انتخاب انسان‌ها تعیین شده‌اند.
  - ناحیه‌بندی جغرافیایی بر مبنای عوامل طبیعی یا انسانی صورت می‌گیرد.
- در نتیجه } مرزهای نواحی اداری و سیاسی لزوماً بر مرزهای نواحی طبیعی و انسانی منطبق نیستند.

مثال ۱) تعیین نواحی استان‌ها، نوعی مرزبندی سیاسی و اداری است که گاه با ناحیه‌بندی جغرافیایی انطباق ندارد. برای نمونه، بیابان لوت در ایران یک ناحیه جغرافیایی (ناحیه طبیعی) است که بین استان‌های خراسان جنوبی، کرمان و سیستان و بلوچستان پراکنده شده است.

مثال ۲) ترسیم مرز میان کشورها، نمونه‌ای دیگر از مرزبندی سیاسی و اداری است که می‌تواند با نواحی جغرافیایی منطبق نباشد. برای نمونه، قوم پشتون یک ناحیه انسانی را شکل می‌دهد که مرز بین دو کشور افغانستان و پاکستان میان مردمان آن جدایی افکنده است. از مجموع مطالب پیش گفته می‌توان چنین استنباط کرد که:

نواحی موجود در سطح زمین به سه دسته نواحی طبیعی، نواحی انسانی و نواحی سیاسی^۱ تقسیم می‌شوند، با این شرح که:

۱) نواحی طبیعی در سراسر کره زمین گسترده شده‌اند و دارای ویژگی‌های خاصی هستند. این نواحی، بستر زندگی و فعالیت‌های انسان محسوب می‌شوند و حیات جوامع انسانی به آن‌ها وابسته است.

۲) نواحی انسانی اعم از نواحی جمعیتی، فرهنگی، اقتصادی و ... در بستر نواحی طبیعی شکل می‌گیرند و استقرار می‌یابند.

۳) نواحی سیاسی به نوعی بر سایر نواحی (اعم از طبیعی و انسانی) حکومت دارند، به این معنا که نواحی طبیعی و انسانی تحت اداره و مدیریت سازه‌های سیاسی و اداری قرار می‌گیرند. این نواحی با مرزهای قراردادی از نواحی مجاور خود متمایز می‌شوند.

۱- حالا ما می‌گیم سه دسته لایه: ولی راستش رو بخواید در اصل دو دسته لایه داریم: طبیعی و انسانی! نواحی سیاسی فودشون زیرمجموعه‌ای از نواحی انسانی هستن! این هوری گفتیم که فومش آسون تر شه! فکر کنید درستش رو بلد نبودیم!

مثال نهادهایی از قبیل دهداری، بخشداری، فرمانداری، شهرداری، استانداری، شوراها، سازمان‌ها یا حکومت‌ها، مدیریت نواحی طبیعی و انسانی را بر عهده دارند و با به‌کارگیری سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها، دربارهٔ این نواحی تصمیم‌گیری می‌کنند.

نکته شهر، استان و کشور، همگی یک ناحیهٔ سیاسی هستند، زیرا تحت اداره و مدیریت یک نهاد سیاسی قرار دارند.

خلاصهٔ درس

انسان و ناحیه

ارتباط انسان‌ها با نواحی جغرافیایی دارای ویژگی‌هایی به شرح زیر است:

مثال	چگونگی ارتباط انسان با نواحی
<ul style="list-style-type: none"> ایجاد ناحیهٔ گردشگری خاص در اثر فعالیت انسان‌ها در بازارهای شناور بانکوک ایجاد ناحیهٔ صنعتی در اطراف تهران در اثر فعالیت انسان‌ها در کارخانه‌های کوچک و بزرگ 	انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.
<ul style="list-style-type: none"> رواج صید ماهی در کشورهای ساحلی مانند فیلیپین تولید برق خورشیدی در نواحی کویری مانند سمنان دشواری و گرانی احداث راه‌آهن در مناطق کوهستانی مانند سوئیس استفاده از تجهیزات برف‌روب برای پاکسازی جاده‌های مناطق برف‌گیر مانند کانادا 	نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند.
<ul style="list-style-type: none"> گرانی قیمت غلات در بازارهای جهانی به دلیل وقوع یخبندان در آرژانتین یا خشکسالی در استرالیا ارزان‌شدن زمین‌های کشاورزی در میدوست آمریکا به دلیل افت قیمت ذرت و سویا در بازارهای جهانی 	نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
<ul style="list-style-type: none"> ایجاد جزایر مصنوعی در خلیج‌فارس از سوی دولت امارات متحدهٔ عربی کشتار مسلمانان میانمار توسط حکومت و مهاجرت آن‌ها به بنگلادش 	نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

تعریف کانون ناحیه: مرکز ناحیه که در آن عوامل وحدت، همگونی و تجانس میان اجزا و عناصر ناحیه، بیشتر به چشم می‌خورد.

تعریف مرزهای ناحیه: قسمت‌های جداکنندهٔ یک ناحیه از سایر نواحی مجاور.

در مرزهای هر ناحیه، وحدت و همگونی عناصر به کم‌ترین میزان ممکن وجود دارد؛ به طوری که این تجانس و همگونی در آستانهٔ آغاز ناحیهٔ مجاور کاملاً ناپدید می‌شود.

برای فهم بهتر مفاهیم کانون ناحیه و مرزهای آن می‌توان به مثال زیر توجه کرد: (از چپ به راست)

نام ناحیه	ناحیهٔ الف	ناحیهٔ انتقالی بین نواحی الف و ب			ناحیهٔ ب
	ناحیهٔ جنگل‌های بارانی استوایی	ساوان متراکم	ساوان پراکنده	نیمه‌بیابانی	بیابان صحرا
میزان بارش	باران در تمام سال	۲ ماه از سال بدون باران	تابستان بارانی و زمستان خشک	۷ ماه از سال بدون باران	خشکی در تمام سال
پوشش گیاهی	وجود درختان انبوه	علف‌های کوتاه‌تر و تنک‌تر	علفزارهای کوتاه‌قد	استپ‌های بیابانی	فاقد پوشش گیاهی

سه نکته تکمیلی در مورد نواحی طبیعی و انسانی

① تعیین مرز ناحیه طبیعی (مانند نواحی خاک) آسان‌تر از تعیین مرز ناحیه انسانی (مانند نواحی زبانی) است.

② قلمرو و وسعت نواحی مختلف، متفاوت است.

③ مرزهای نواحی ثابت نیستند و قابلیت تغییر دارند؛ مثلاً با مهاجرت روستاییان به شهرها، ممکن است یک ناحیه کشاورزی به صورت کامل از بین برود یا از وسعت آن کاسته شود.

انواع ناحیه

انواع نواحی جغرافیایی عبارت‌اند از:

ویژگی	نوع ناحیه
جوامع انسانی برای ادامه حیات به نواحی طبیعی وابسته‌اند.	طبیعی
این نواحی در بستر نواحی طبیعی شکل می‌گیرند و استقرار می‌یابند.	انسانی
نواحی طبیعی و انسانی تحت اداره و مدیریت سازه‌های سیاسی و اداری قرار دارند.	سیاسی

۳۱- کدام یک از گزینه‌های زیر دربارهٔ «رابطهٔ انسان با محیط» نادرست است؟

- ۱) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند.
- ۲) آن‌ها شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی را برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی به کار می‌برند.
- ۳) در نتیجه، انسان‌ها نواحی مختلفی را پدید می‌آورند و یا نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند.
- ۴) بنابراین نواحی صرفاً تحت تأثیر روابط خودبه‌خودی انسان‌ها و محیط طبیعی قرار دارند.

۳۲- انسان‌ها شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی را برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی به کار می‌برند. در نتیجه ..... و بازارهای شناور در پایتخت تایلند .....

- ۱) نواحی مختلفی را پدید می‌آورند - از دیدنی‌های جالب آسیای شمال شرقی است.
- ۲) نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند - سبب شکل‌گیری ناحیهٔ تجاری و گردشگری شده است.
- ۳) نواحی مختلف طبیعی را گسترش می‌دهند - نمونه‌ای از همین تغییرات است.
- ۴) نواحی انسانی را ایجاد می‌کنند - مورد بازدید معدودی از گردشگران خارجی قرار می‌گیرد.

۳۳- در پایتخت تایلند، کدام جاذبه سبب ایجاد یک ناحیهٔ گردشگری شده است؟

- ۱) بازارهای شناور و شیوهٔ خاص فروش کالا
- ۲) صید سنتی ماهی و پرورش ماهیان زینتی
- ۳) آپارتمان‌های لوکس، امکانات تفریحی و بازارهای متعدد
- ۴) احداث جزایر مصنوعی و مراکز تجاری مدرن

۳۴- کدام گزینه در خصوص تصویر روبه‌رو، اطلاعات نادرستی ارائه می‌کند؟

- ۱) بازارهای شناور در بانکوک، پایتخت تایلند، از دیدنی‌های جالب آسیای جنوب شرقی است.
- ۲) دست‌فروشان در قایق‌های چوبی بر روی رودخانه‌های شهر، اجناس خود را برای فروش عرضه می‌کنند.
- ۳) شیوهٔ خاص فروش کالا موجب شده است تا یک ناحیهٔ تجاری و گردشگری پدید آید.
- ۴) این ناحیهٔ گردشگری، تقریباً مورد بازدید همهٔ گردشگران خارجی قرار می‌گیرد.

۳۵- علت شناخته‌شدن شهر تهران به عنوان مهم‌ترین قطب صنایع مصرفی کشور چیست و این پدیده در کدام بازهٔ زمانی ایجاد شده است؟

- ۱) ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در امتداد محورهای ارتباطی شهر تهران - سی سال اخیر
- ۲) ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در امتداد محورهای ارتباطی شهر تهران - چهل سال اخیر
- ۳) سرآزیرشدن محصولات و کالاهای سایر شهرها و افزایش واردات - چهل سال اخیر
- ۴) سرآزیرشدن محصولات و کالاهای سایر شهرها و افزایش واردات - سی سال اخیر

۳۶- شکل‌گیری نواحی صنعتی پیرامون شهر تهران .....

- ۱) با ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در داخل شهر تهران همراه بوده است.
- ۲) سبب شده است که یک ناحیهٔ تجاری و گردشگری پدید آید.
- ۳) موجب شده است تهران به مهم‌ترین قطب صنایع مصرفی کشور تبدیل شود.
- ۴) در چهل سال اخیر، با افول اقتصاد، رو به کاستی گذاشته است.

۳۷- همهٔ گزینه‌ها به درستی به «رابطهٔ انسان و محیط طبیعی» اشاره دارند؛ به‌جز:

- ۱) انسان‌ها با پیشرفت در تولید ابزار و فناوری و دانش بر محیط طبیعی غلبه می‌کنند.
- ۲) انسان‌ها با ابداع روش‌های متفاوتی برای کنترل محیط، آن را تحت خدمت خود می‌گیرند.
- ۳) ویژگی‌های هر محیط و ناحیهٔ طبیعی، گاهی زندگی ساکنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
- ۴) محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط چاره‌اندیشی کنند.

۳۸- کدام گزینه از عوامل غلبهٔ انسان بر محیط طبیعی نیست؟

- ۱) پیشرفت در تولید ابزار
- ۲) رشد و توسعهٔ فناوری
- ۳) پیشرفت علم و دانش
- ۴) شناخت توانمندی‌های محیطی

۳۹- کدام عامل موجب می‌شود که انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن به چاره‌اندیشی و ابداع ابزارها بپردازند؟

- (۱) توانمندی‌های محیط طبیعی (۲) پیشرفت دانش و فناوری (۳) محدودیت‌ها و موانع طبیعی (۴) ظرفیت‌های محیطی

۴۰- مفهوم کدام گزینه با عبارت «مردم نواحی گرم و خشک یا نواحی بسیار سرد، روش‌های متفاوتی برای کنترل محیط به کار می‌برند.» همخوانی ندارد؟

- (۱) محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود که انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن به چاره‌اندیشی و ابداع ابزارها بپردازند.
 (۲) هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.
 (۳) احداث راه‌آهن در یک کشور دارای نواحی مرتفع و کوهستانی، دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری است که بیشتر اراضی آن، پست و جلگه‌ای است.
 (۴) انسان‌ها با پیشرفت در تولید ابزار و فناوری و دانش بر محیط طبیعی غلبه می‌کنند و این محیط را تحت اختیار خود درمی‌آورند.

۴۱- احداث راه‌آهن در کدام یک از نواحی زیر دشوار و پرهزینه‌تر است؟

- (۱) اراضی پست و جلگه‌ای (۲) نواحی داخلی ایران
 (۳) نواحی مرتفع و برف‌گیر سوئیس (۴) نواحی گرم و خشک

۴۲- تصویر روبه‌رو، به کدام عبارت اشاره دارد؟

- (۱) انسان با پیشرفت در تولید ابزار و فناوری و دانش بر محیط طبیعی غلبه می‌کند و این محیط‌ها را تحت اختیار خود درمی‌آورد.
 (۲) هر ناحیه روی کره زمین با دیگر نواحی، دارای مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است.
 (۳) امروزه به ویژه در زمینه اقتصادی، همه نواحی حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها، تحت تأثیر سایر نواحی هستند.
 (۴) هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.

۴۳- تصویر روبه‌رو که به پاک‌سازی جاده‌های برف‌گیر با استفاده از تجهیزات برف‌روب اشاره دارد، بیانگر کدام رابطه زیر است؟

- (۱) تأثیر فعالیت‌های انسان بر تغییر نواحی طبیعی
 (۲) اثرگذاری توانمندی‌های محیط طبیعی بر تصمیمات سیاسی حکومت‌ها
 (۳) تأثیر ویژگی‌های محیط طبیعی بر شکل‌دهی به فعالیت‌های انسان
 (۴) اثرگذاری تصمیمات سیاسی حکومت‌ها بر تغییر نواحی طبیعی

۴۴- رابطه نواحی با یکدیگر چگونه است و علت آسیب‌رسیدن به تولید غله جهانی از نظر فائو، وقوع کدام پدیده است؟

- (۱) ارتباطی دوسویه - یخبندان زود هنگام در آرژانتین (۲) ارتباطی یک‌طرفه - خشکسالی در استرالیا
 (۳) یک کنش متقابل - گرم شدن تدریجی کره زمین (۴) یک تأثیر متقابل - ذوب شدن یخ‌های قطب شمال

۴۵- مهم‌ترین تأثیری که نواحی بر یکدیگر می‌گذارند، از کدام نوع است؟

- (۱) فرهنگی (۲) اقتصادی (۳) سیاسی (۴) اجتماعی

۴۶- علت کاهش ارزش زمین‌های کشاورزی در ناحیه میدوست (غرب میانه) ایالات متحده آمریکا و نارضایتی و بدهکاری کشاورزان آن منطقه، چه بوده است؟

- (۱) کاهش تولید غله و گرانی ناشی از آن (۲) شورش‌ها و تظاهرات کشاورزان در سنگال
 (۳) افت قیمت غله در بازارهای جهانی (۴) وقوع خشکسالی در این منطقه

۴۷- وقوع خشکسالی در استرالیا و یخبندان زود هنگام در آرژانتین، کدام پیامد را به دنبال نداشت؟

- (۱) کاهش تولید غله (۲) شورش در سنگال (۳) تظاهرات در بورکینافاسو (۴) افت قیمت غله

۴۸- در ارتباط با «رابطه و کنش متقابل نواحی» چه تعداد از عبارات‌های زیر نادرست است؟

- (الف) واردات نفت ژاپن از ایران در سال ۲۰۱۴ میلادی با کاهش ۲۱ درصدی به ۲۶۰ هزار بشکه در روز رسید.
 (ب) کشورهای عضو اتحادیه اروپا، روزانه بیش از یکصد میلیارد دلار برای واردات انرژی نفت و گاز هزینه می‌کنند.
 (پ) بالارفتن قیمت برنج وارداتی آسیا، نگرانی در زمینه تغذیه مردم در کشورهای واردکننده را افزایش داد.
 (ت) امروزه به ویژه در زمینه اقتصادی، برخی از نواحی تحت تأثیر سایر نواحی هستند.

- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۴۹- «پیمان کیوتو» ناظر بر کدام یک از موضوعات زیر است؟

- (۱) متعادل سازی قیمت غلات در بازارهای جهانی
(۲) همکاری کشورهای صادرکننده نفت برای تثبیت قیمت آن
(۳) همکاری های اقتصادی کشورهای آسیای جنوب شرقی
(۴) کاهش صدور گازهای گلخانه ای به جو

۵۰- کدام گزینه تماماً به عوامل مؤثر بر نواحی اشاره می کند؟

- (الف) محیط طبیعی (ب) انسان (پ) حکومت ها (ت) وحدت و تجانس عناصر (ث) مطالعه شباهت ها و تفاوت های مکان ها
(۱) الف - ث (۲) الف - ب - پ (۳) ب - پ - ت (۴) ب - ت

۵۱- برنامه ریزی برای ایجاد نواحی گردشگری و پارک ملی یا نواحی صنعتی و انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه، مصداق کدام مورد است؟

- (۱) نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
(۲) نواحی تحت تأثیر تصمیم گیری های سیاسی حکومت ها هستند.
(۳) نواحی به فعالیت های انسان ها شکل می دهند.
(۴) انسان ها نواحی را به وجود می آورند.

۵۲- همه گزینه ها به تأثیر تصمیمات سیاسی حکومت ها بر نواحی اشاره می کند، به جز:

- (۱) تغییر نواحی طبیعی (۲) تخریب محیط زیست (۳) حفظ نواحی قومی و زبانی (۴) تعیین کانون نواحی انسانی

۵۳- کدام مورد جزء کاربری جزایر مصنوعی ساخته شده توسط دولت امارات در آب های خلیج فارس نیست؟

- (۱) مسکونی (۲) تفریحی (۳) تجاری (۴) ارتباطی

۵۴- کدام مورد، پیامد ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس نیست؟

- (۱) گل آلود شدن وسیع آب (۲) آسیب به اکوسیستم (بوم سازگان) دریایی
(۳) آسیب به آبسنگ های مرجانی (۴) از بین رفتن سنگ و خاک بستر خلیج فارس
۵۵- برای احداث جزایر مصنوعی در آب های خلیج فارس چه اقدامی صورت می گیرد و پیامد این ساخت وسازها چیست؟

- (۱) حجم وسیعی از سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده می شود. - گل آلود شدن وسیع آب
(۲) حجم وسیعی از سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده می شود. - آسیب رسیدن به اکوسیستم ساحلی
(۳) برای بستر سازی جزایر، مقدار زیادی سنگ و خاک به آب های خلیج فارس سرازیر می شود. - ایجاد پیامدهای نامطلوب
(۴) برای بستر سازی جزایر، مقدار زیادی سنگ و خاک به آب های خلیج فارس سرازیر می شود. - آسیب رسیدن به آبسنگ های مرجانی

۵۶- کدام گزینه در خصوص تصویر مقابل نادرست است؟

- (۱) توسط دولت امارات متحده عربی ساخته شده است.
(۲) پیامدهای نامطلوبی برای محیط ساحلی خلیج فارس به دنبال دارد.
(۳) به اکوسیستم دریایی و آبسنگ های مرجانی آسیب رسانده است.
(۴) در آب های خلیج فارس احداث شده است.

۵۷- تصویر مقابل به کدام اقدام انسان ها اشاره می کند؟

- (۱) بستر سازی برای احداث جزایر مرجانی
(۲) بالا کشیدن خاک از بستر دریا
(۳) ایجاد پایگاه استخراج سوخت
(۴) پاک سازی آلودگی های نفتی از سطح آب

۵۸- کدام گزینه از عوامل اعتراض مردم علیه اقدامات حکومت در کشور میانمار نیست؟

- (۱) کشتار صدها تن از مردم مسلمان برمه (۲) کشتار مسلمانان مظلوم میانمار
(۳) به آتش کشیدن خانه های مسلمانان (۴) خرابکاری های فرقه یهودیان افراطی

۵۹- علت مهاجرت صدها نفر از مردم ناحیه مسلمان نشین کشور میانمار به مرزهای بنگلادش چیست؟

- (۱) پاک سازی قومی توسط دولت (۲) کشتار صدها تن از مردم توسط بودایی ها
(۳) به آتش کشیدن خانه های مسلمانان (۴) ممنوع ساختن احداث مسجد

۶۰- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) ساخت و احداث راه آهن در نواحی پست آسان تر از نواحی کوهستانی و مرتفع است: تأثیر محیط طبیعی بر فعالیت های انسان
(۲) در نواحی سرد و نزدیک به قطب تعداد جوامع انسانی و جمعیت ساکن بسیار کم است: تأثیر محیط طبیعی بر نواحی انسانی
(۳) همه ساله جنگ و خونریزی باعث مهاجرت بسیاری از افراد به کشورهای دیگر می شود: تأثیر فعالیت های انسان بر نواحی طبیعی و انسانی
(۴) در جزایر مصنوعی خلیج فارس، ده ها ویلا، آپارتمان های لوکس و امکانات تفریحی در حال احداث است: تأثیر تصمیمات سیاسی بر نواحی طبیعی

۶۱- در کانون یا مرکز هر ناحیه، ..... مثلاً.....

- ۱) عوامل وحدت، همگونی و هماهنگی، به بیشترین میزان وجود دارد - در کانون یک ناحیه صنعتی، تجمع زیادی از کارخانه‌ها مشاهده می‌شود.
- ۲) عوامل وحدت، همگونی و هماهنگی، به بیشترین میزان وجود دارد - جنگل‌های بارانی استوایی، دارای پوشش گیاهی متراکم و بارش در اغلب ماه‌های سال هستند.
- ۳) به تدریج از ویژگی‌های همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود - جنگل‌های بارانی استوایی، دارای پوشش گیاهی متراکم و بارش در اغلب ماه‌های سال هستند.
- ۴) به تدریج از ویژگی‌های همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود - در کانون یک ناحیه صنعتی، تجمع زیادی از کارخانه‌ها مشاهده می‌شود.

۶۲- هریک از عبارات‌های زیر به کدام مفهوم اشاره دارند؟

«ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقا - قسمتی که بیشترین میزان وحدت و همگونی در آن دیده می‌شود. - ناحیه ۷ ماه بدون باران»

- ۱) ساوان - کانون ناحیه - نیمه‌بیابانی
- ۲) استپ - مرکز ناحیه - نیمه‌بیابانی
- ۳) ساوان - مرکز ناحیه - بیابان
- ۴) استپ - کانون ناحیه - ساوان متراکم

۶۳- با کم‌شدن بارندگی در ساوان‌ها به سمت بیابان صحرا، ..... و کم‌کم به ..... تبدیل می‌گردند. این پوشش گیاهی در حاشیه صحرا به علت ..... به استپ بیابانی تبدیل می‌شود.

- ۱) علف‌های ساوان کوتاه‌تر می‌شوند - علفزارهای کوتاه‌قد - فقدان خاک مرغوب
- ۲) مراتع مداری پدیدار می‌شوند - جنگل‌های بارانی - تابش شدید آفتاب
- ۳) علف‌های ساوان تنک‌تر می‌شوند - مراتع مداری - خشکی هوا
- ۴) علفزارهای کوتاه‌قد شکل می‌گیرند - ساوان پراکنده - کمبود بارش

۶۴- پوشش گیاهی بین صحرای بزرگ آفریقا و جنگل‌های بارانی استوایی به چه ترتیبی است؟ (از صحرا به سوی جنگل)

- ۱) مراتع مداری ← استپ بیابانی ← ساوان متراکم
- ۲) نیمه‌بیابانی ← ساوان پراکنده ← ساوان متراکم
- ۳) ساوان پراکنده ← ساوان متراکم ← مراتع مداری
- ۴) استپ بیابانی ← ساوان متراکم ← مراتع مداری

۶۵- هریک از نواحی زیر، چه میزان بارش را در طول سال تجربه می‌کنند؟

الف) ساوان متراکم   ب) نیمه‌بیابانی   پ) جنگل‌های بارانی استوایی

- ۱) ۱۰ ماه بارش - ۵ ماه بارش - باران در تمام سال
- ۲) ۲ ماه بدون باران - ۷ ماه بدون باران - باران در اغلب ماه‌های سال
- ۳) ۱۰ ماه بارش - خشکی در تمام سال - باران در اغلب ماه‌های سال
- ۴) ۲ ماه بدون باران - خشکی در اغلب ماه‌های سال - باران در تمام سال

۶۶- کدام گزینه از پیامدهای «کم‌شدن باران» و «خشکی هوا» بر ساوان نیست؟ (به ترتیب)

- ۱) علف‌های ساوان کوتاه‌تر می‌شود. - استپ بیابانی پدید می‌آید.
- ۲) مراتع مداری تشکیل می‌شود. - استپ بیابانی پدید می‌آید.
- ۳) علفزارهای کوتاه‌قد پدید می‌آید. - مراتع مداری شکل می‌گیرد.
- ۴) علف‌های ساوان تنک‌تر می‌شود. - مراتع مداری شکل می‌گیرد.

۶۷- کدام گزینه با مفهوم شکل روبه‌رو هماهنگی دارد؟

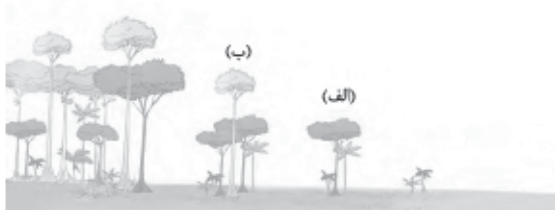

- ۱) هرچند انسان با پیشرفت در تولید ابزار و فناوری و دانش، بر محیط طبیعی غلبه می‌کند و این محیط‌ها را تحت اختیار خود درمی‌آورد اما ویژگی‌های هر ناحیه طبیعی همواره زندگی مردم آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
- ۲) نواحی فقط تحت تأثیر روابط خودبه‌خودی انسان‌ها و محیط طبیعی نیستند، بلکه حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.
- ۳) هر ناحیه روی کره زمین با دیگر نواحی دارای مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است و نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

۴) در کانون هر ناحیه، عوامل وحدت و هماهنگی به بیشترین میزان وجود دارد؛ اگر از کانون ناحیه به طرف مرزهای آن حرکت کنیم، به تدریج از میزان این همگونی کاسته می‌شود.

۶۸- کدام گزینه در خصوص «الف» و «ب» صحیح است؟

- ۱) ساوان - زمستان خشک
- ۲) تابستان بارانی - ۲ ماه بدون باران
- ۳) زمستان خشک - مراتع مداری
- ۴) زمستان بارانی - ساوان متراکم

۶۹- به ترتیب «۷ ماه بدون باران» و «باران در تمام سال» ویژگی کدام زیست‌بوم گیاهی است؟

- (۱) نیمه‌بیابانی - جنگل‌های بارانی استوایی
(۲) بیابان - ساوان متراکم
(۳) ساوان پراکنده - ساوان متراکم
(۴) ساوان متراکم - جنگل‌های بارانی استوایی

۷۰- با توجه به تصویر روبه‌رو، کدام گزینه دربارهٔ بخش هاشور خورده نادرست است؟

- (۱) این بخش یک ناحیهٔ انتقالی بین دو ناحیهٔ زبانی را نشان می‌دهد.
(۲) این ناحیه در مجاورت مرز ایالات متحده آمریکا و مکزیک قرار دارد.
(۳) در این بخش به طور مجزا دو زبان برای تکلم ساکنان آن رواج دارد.
(۴) زبان‌های این ناحیه شامل انگلیسی و اسپانیایی می‌شود.

۷۱- کدام زبان‌ها در مرز میان ایالات متحده آمریکا و مکزیک رواج دارند؟

- (۱) انگلیسی - اسپانیایی (۲) انگلیسی - ژرمنیک
(۳) ژرمنیک - اسپانیایی (۴) ایتالیایی - ژرمنیک

۷۲- تعیین مرز کدام‌یک از انواع نواحی دشوارتر است؟ چرا؟

- (۱) نواحی زبانی - زیرا این مرزها قراردادی و اغلب تقریبی‌اند.
(۲) نواحی طبیعی - چون قلمرو نواحی طبیعی بسیار وسیع است.
(۳) نواحی قومی - چون مهاجرت، شکل پراکندگی قومیت‌ها را تغییر می‌دهد.
(۴) نواحی خاک - زیرا خاک‌ها دائماً در حال تغییر و فرسایش‌اند.

۷۳- همهٔ گزینه‌ها از جمله ویژگی‌های مرز نواحی است. به‌جز:

- (۱) تعیین مرزهای دقیق نواحی کاری دشوار است.
(۲) قلمرو و وسعت نواحی طبیعی، بسیار گسترده‌تر است.
(۳) مرزهای نواحی قابل تغییر هستند.
(۴) قلمرو و وسعت نواحی، متفاوت است.

۷۴- «یک ناحیه ممکن است بخشی از یک روستا یا یک شهر یا استان یا یک کشور باشد یا حتی ممکن است مقیاسی جهانی داشته باشد.»

کدام گزینه با عبارت مذکور همخوانی دارد؟

- (۱) مرزهای نواحی قابل تغییرند.
(۲) با فعالیت انسان، وسعت یک ناحیه کم یا زیاد می‌شود.
(۳) قلمرو و وسعت نواحی، متفاوت است.
(۴) مرزهایی که بر روی نقشه‌ها ترسیم می‌شوند، اغلب دقیق نیستند.

۷۵- کدام گزینه در خصوص جملهٔ «مرزهای نواحی قابل تغییرند» نادرست است؟

- (۱) با فعالیت‌های انسانی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود.
(۲) با مهاجرت روستاییان یک ناحیه، وسعت نواحی کشاورزی آن ناحیه افزایش می‌یابد.
(۳) در اثر عوامل طبیعی ممکن است وسعت یک ناحیه، کم یا زیاد شود.
(۴) با وقوع خشکسالی، وسعت یک ناحیهٔ کشاورزی کاهش می‌یابد.

۷۶- کدام ناحیه، میان کشورهای افغانستان و پاکستان مشترک است؟

- (۱) ناحیهٔ خاک چرنوزیوم (۲) ناحیهٔ قومی پشتون
(۳) ناحیهٔ زیست‌بوم ساوان (۴) ناحیهٔ نژادی بلوچ

۷۷- منطقهٔ مشترک میان سه استان «سیستان و بلوچستان»، «کرمان» و «خراسان جنوبی» کدام است؟

- (۱) بیابان لوت (۲) دشت کویر
(۳) باتلاق گاوخونی (۴) کوه‌های منفرد مرکزی

۷۸- مرزهای سیاسی و اداری، بر مبنای _____ تعیین شده‌اند و معمولاً بر مرز نواحی جغرافیایی _____

- (۱) انتخاب انسان‌ها - منطبق‌اند.
(۲) توانمندی‌های محیطی - منطبق نیستند.
(۳) انتخاب انسان‌ها - منطبق نیستند.
(۴) توانمندی‌های محیطی - منطبق‌اند.

۷۹- چه تعداد از گزاره‌های زیر در خصوص «نواحی» نادرست است؟

- (الف) نواحی طبیعی و انسانی در سراسر کرهٔ زمین گسترده شده‌اند.
(ب) نواحی طبیعی دارای ویژگی‌های خاص طبیعی هستند.
(پ) نواحی طبیعی بستر فعالیت‌های انسان و زندگی او محسوب می‌شوند.
(ت) جوامع انسانی برای ادامهٔ حیات خود به نواحی طبیعی وابسته‌اند.

- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۸۰- بستر زندگی و فعالیت‌های انسان چیست؟

(۱) نواحی طبیعی
(۲) نواحی انسانی
۸۱- جوامع انسانی برای ادامهٔ حیات، به _____ وابسته‌اند.

(۱) نواحی طبیعی
(۲) نواحی انسانی
۸۲- امروزه _____ تحت _____ قرار دارند.

(۱) تمام نواحی جهان - تأثیر عوامل طبیعی
(۳) تمام نواحی جهان - مدیریت سازه‌های اداری و سیاسی

۸۳- تصویر مقابل به کدام گزینه اشاره دارد؟

(۱) نواحی طبیعی در سراسر کرهٔ زمین گسترده شده‌اند، درحالی‌که نواحی انسانی در بخش‌های کم‌تری دیده می‌شوند.

(۲) شهرها، استان‌ها و کشورها، نواحی سیاسی محسوب می‌شوند؛ زیرا تحت مدیریت و ادارهٔ یک نهاد قرار دارند.

(۳) امروزه تمام نواحی جهان اعم از نواحی طبیعی و انسانی تحت اداره و مدیریت سازه‌های سیاسی و اداری قرار دارند.

(۴) نواحی انسانی در بستر نواحی طبیعی، استقرار می‌یابند و شکل می‌گیرند.

۸۴- شهرها، استان‌ها و کشورها _____ محسوب می‌شوند؛ زیرا _____

(۱) نواحی سیاسی - تحت اداره و مدیریت یک نهاد قرار دارند.
(۲) نواحی سیاسی - نواحی طبیعی و انسانی را تحت ادارهٔ خود دارند.
(۳) نواحی انسانی - نواحی طبیعی و سیاسی را تحت ادارهٔ خود دارند.
(۴) نواحی انسانی - تحت اداره و مدیریت یک نهاد قرار دارند.

(۳) جامعه (۴) حکومت

(۳) رشد دانش و فناوری (۴) اداره و مدیریت مرکزی

(۲) نواحی طبیعی - ادارهٔ سازه‌های اجتماعی و فرهنگی

(۴) نواحی انسانی - تأثیر ناحیه‌بندی‌ها

